

GRIP A... ALARMA?

Enèsima visita a l'Institut Cavanilles, direcció als laboratoris de Genètica Evolutiva. Allí m'esperen Andrés Moya, Amparo Latorre, Fernando González, Juli Peretó i Xavier López per fer l'entrevista. El tema de hui és el virus de la grip A/H1N1. Portada de periòdics i objecte de conversa i debat de bona part de la població. L'anàlisi de l'alarma social generada i la curiositat per saber què diferencia aquest virus de la grip estacional són l'eix principal sobre el qual gira aquesta edició de «La Conversa».

Cal estudiar l'evolució d'un virus per controlar una possible epidèmia?

FERNANDO GONZÁLEZ: Cal fer-ho, el problema és que el terme *controlar* i el terme *evolució* són dos conceptes una mica difícils de conjugar. Nosaltres podem saber molt bé com evoluciona un virus, però això no implica que amb aquest coneixement puguem controlar-ne l'evolució. No podem endevinar quan, com i què passarà, encara que amb els estudis podem aproximar-nos a alguns aspectes.

JULI PERETÓ: Cal remarcar el caràcter impredecible de l'evolució. El fet que pugues cartografiar una possibilitat no et dona cap informació de quan ocorrerà, ja que potser mai passe.

Al sud-est asiàtic hi ha casos d'H5N1 (grip aviar), més letal, i d'H1N1 (grip A), més contagiosa. Podrien combinar-se genèticament i adquirir les propietats de l'altra?

XAVIER LÓPEZ: La possibilitat existeix...

AMPARO LATORRE: De fet, els xinesos estan convençuts que es combinaran i per això estan tan atemorits.

X. LÓPEZ: Podria passar, però haurien de donar-se dues condicions molt concretes. Hauria d'haver-hi algú infectat amb grip A/H1N1 que, a més, pràcticament estiguera dormint amb aus...

F. GONZÁLEZ: No té per què! Poden combinar-se, també, en una au!

X. LÓPEZ: Sí, això és possible... però no és un dels escenaris més favorables, no se sap encara com està aquest nou A/H1N1 en les poblacions d'aus...

F. GONZÁLEZ: Hi ha una granja a Xile on ha aparegut un brot de grip pandèmica A/H1N1 en aus.

X. LÓPEZ: Ja, però, a veure, un virus que es combine en aus no té per què ser infecció per als humans...

J. PERETÓ: No té per què...

A. LATORRE: Però la pregunta seua és si poden combinar-se. Al laboratori s'hi pot, perquè tenen el mateix tipus de material genètic. Són derivats els uns dels altres.

J. PERETÓ: Simultàniament s'ha de donar el cas que els virus puguin infectar les aus i que també puguin transmetre's a l'humà.

D'esquerra a dreta, Xavier López Labrador (investigador postdoctoral), Andrés Moya (catedràtic de Genètica i director de l'Institut), Fernando González (catedràtic de Genètica), Amparo Latorre (catedràtica de Genètica) i Juli Peretó (professor titular de la UV), tots membres del Departament de Genètica Evolutiva de l'Institut Cavanilles de Biodiversitat.

© Alex M. Orts

«EL QUE NO SAP LA GENT ÉS QUE LA GRIP NORMAL TAMBÉ MATA PERSONES CADA ANY. NO HA EIXIT MAI EN CAP MITJÀ UNA COMPARATIVA ENTRE L'ANY PASSAT I EL PRESENT»

(XAVIER LÓPEZ)

És a dir, que és independent que es combinen i que siguin contagiosos...

J. PERETÓ: És clar.

X. LÓPEZ: El perill, doncs, és que tots dos virus es combinen en un humà. Ja que si ho fan en una au no tenim la garantia que siguin contagiosos per als humans.

Per tant, el perill real és que tots dos virus es combinen en un humà i afecten els humans...

F. GONZÁLEZ: Depèn. Tu estàs pensant en el pitjor cas. També podries pensar que el virus resultant fóra tan poc transmissible entre humans com el de la grip aviar (H5N1) i tant poc letal com el de la grip A/H1N1. El que passa és que ens hem de preparar per al pitjor dels casos.

Canviem de binomi... Què diferencia la grip A de la grip estacional?

F. GONZÁLEZ: Com a virus no té moltes diferències, simplement que hi ha alguns segments del seu genoma que són diferents. No obstant és un virus de la grip com qualsevol altre. Però hi ha una diferència, comuna a les primeres etapes d'un virus pandèmic. Aquest nou tipus de grip afecta gent menor de 55 anys, té efectes més greus en gent que té

el seu sistema immunitari normalment més competent i sembla que part de les reaccions adverses que porten fins la mort, a banda de les complicacions, tenen a veure amb una exacerbació de la resposta immunitària dels pacients. Això no ho fa el virus de la grip estacional... però no ho fa ara. Fa vint-i-cinc o trenta anys, que és quan aparegué, feia el mateix!

X. LÓPEZ: La diferència principal és que, mentre que la grip estacional afecta més els més dèbils, els xiquets i la gent d'edat avançada, segurament perquè tenen el sistema immunitari més feble, en aquest cas la grip nova és tot el contrari: afecta els menors de cinquanta anys, aproximadament. I per què? Doncs perquè un virus semblant a aquest ja va circular als anys seixanta. No igual, però semblant. Llavors els majors de cinquanta anys potser tenen algun tipus d'immunitat, s'han exposat a un virus semblant i aquesta exposició es pot considerar una mena de «vacuna natural». És una hipòtesi molt raonable.

I en el cas dels símptomes?

F. GONZÁLEZ: Hi ha poca diferència amb els símptomes. Segons els epidemiòlegs amb què he parlat, són iguals als de la grip estacional. És cert que la gent no està habituada a aquest nou tipus de virus i la resposta pròpia de l'organisme és més forta. Et provoca més dolor muscular, la febre és més alta... Però això, probablement, també et passaria si, en lloc d'estar infectat d'un H1N1 pandèmic, la infecció fóra d'un H2N3, que no existeix com a virus humà, però que si existira seria nou i per tant ens afectaria de la mateixa manera.

Exageren la situació els mitjans de comunicació?

J. PERETÓ: Més que exagerar, potser no centren les notícies en les qüestions importants.

ANDRÉS MOYA: A mi em preocupa més l'actitud de les autoritats sanitàries. Jo crec que la ministra sap que no hi ha tant de problema com ella vol fer creure. No sé si hi ha una intenció de rendibilitzar políticament l'assumpte.

J. PERETÓ: Pense que és més aviat per curar-se en salut.

A. LATORRE: Amb tot, hi ha una autèntica psicosi col·lectiva internacional. A la Xina, per exemple, volen vacunar tothom perquè saben que el seu sistema sanitari és molt dolent.

A. MOYA: La situació, precisament en el món occidental, és molt distinta.

A. LATORRE: Sí, però si tu ets una persona del carrer i escoltes que a la Xina vacunaran tots els xinesos... doncs es crea una alarma social difícil de combatre.

A. MOYA: Els mitjans tenen una responsabilitat enorme en tota aquesta psicosi que s'està generant.

Però molts mitjans no ajuden. Cada vegada que mor una dona embarassada de grip A és notícia. La gent llig això i sent por...

X. LÓPEZ: El que no sap la gent és que la grip normal també mata persones cada any. No ha eixit mai en cap mitjà una comparativa entre l'any passat i el present. Només apareixen les xifres dolentes.

A. MOYA: El concepte ha de ser sempre relatiu. En ciència sempre funcionem en comparació a alguna cosa. Si tu traus el fet objectiu, el fet puntual, no serveix per a res.

F. GONZÁLEZ: Si, això és cert. Però parlem de casos en què ha mort gent en una època de l'any en què no hi ha grip. Això és una diferència. La persistència en l'ambient del virus pandèmic és major que la de la grip estacional en èpoques en què no es donen les condicions òptimes

de persistència del virus. Això sembla que és el que li ha permès desplaçar l'altre virus. No és que la grip A/H1N1 siga més eficaç, més transmissible... simplement aguanta temperatures majors.

El col·lectiu mèdic intenta transmetre un missatge de tranquil·litat. Què en penseu vosaltres, com a científics?

A. MOYA: El mateix que els metges, que estan en contacte amb la realitat de la malaltia.

F. GONZÁLEZ: Els sistemes de vigilància de salut pública han pres la decisió de preparar-se com si fóra una grip normal. Allò que també és responsabilitat de les autoritats és, si tenim una amenaça nova, mantenir una alerta per prevenir el que puga passar. Però no crear una alarma social ni generar por. Una alerta científica, concreta, per continuar investigant i estar preparats.

Per tant, cal tranquil·litat però sense oblidar la preparació...

F. GONZÁLEZ: El missatge ha de ser de tranquil·litat, però sense arribar a la passivitat.

A. MOYA: També cal remarcar la gran diferència entre els països rics i els pobres. Ací tot va relativament bé, la situació és controlable. El problema és allà on els avenços mèdics no són els mateixos.

X. LÓPEZ: La gent ha de saber que aquesta és una grip nova, però no és, ni de bon tros, un virus letal que haja de despertar una alarma especial.

«ELS MITJANS TENEN UNA RESPONSABILITAT ENORME EN TOTA AQUESTA PSICOSI QUE S'ESTÀ GENERANT AL VOLTANT DE LA GRIP A»

(ANDRÉS MOYA)

ÀLEX M. ORTS

Estudiant de Periodisme, Universitat de València